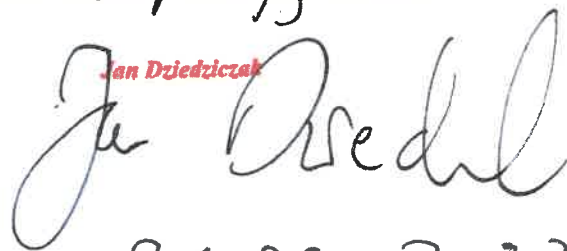

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
Sekretarz Stanu
Pełnomocnik Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą

Akceptuję

Jan Dzedziczak

31.03.2022r.

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI PEŁNOMOCNIKA RZĄDU DO SPRAW POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ

za okres

od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.

Przedkładane Radzie Ministrów na podstawie § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2019 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą (Dz.U. 2019 poz. 2440)

Warszawa, marzec 2022 r.

Spis treści

I. Opracowywanie propozycji działań i inicjatyw Rady Ministrów i Prezesa Rady Ministrów na rzecz Polonii i Polaków za granicą.....	2
1. Spotkania Premiera z Polonią i Polakami za granicą współorganizowane przez Pełnomocnika	2
2. Inne inicjatywy podejmowane przez Pełnomocnika – w tym reprezentowanie Rządu w zakresie polityki polonijnej w kraju i zagranicą.....	2
3. Opiniowanie ofert realizacji zadania publicznego na podstawie art. 11b ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.....	3
II. Zapewnienie koordynacji działań Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, organów administracji rządowej i innych podmiotów realizujących zadania na rzecz Polonii i Polaków za granicą wyznaczone lub zlecone przez Prezesa Rady Ministrów	4
1. Międzyresortowy Zespół do spraw Polonii i Polaków za Granicą.....	4
2. Konsultacje z organami administracji rządowej.....	4
III. Realizowanie zleconych przez Radę Ministrów lub Prezesa Rady Ministrów działań w zakresie pomocy Polonii i Polakom za granicą, w szczególności organizowanie różnorodnych form wsparcia dla organizacji i środowisk polonijnych	6
1. Konkurs ofert na realizację zadania publicznego „Polonia i Polacy za granicą 2021”	6
2. Inne formy wsparcia dla organizacji i środowisk polonijnych.....	8
IV. Dokonywanie ocen i analiz oraz formułowanie wniosków w zakresie realizacji działań podejmowanych na rzecz Polonii i Polaków za granicą przez administrację rządową oraz inne organy, instytucje i podmioty	10
1. Udział w procesie legislacyjnym.....	10
2. Współpraca z mediami	10
3. Rekomendacje dla Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej	10
V. Realizowanie innych działań, w szczególności dotyczących promocji tematyki polonijnej, zleconych przez Radę Ministrów lub Prezesa Rady Ministrów.....	11
1. Korespondencja z Polonią i Polakami za granicą.....	11
2. Konferencje organizowane przez Pełnomocnika.....	11
3. Publikacje	11
4. Inne inicjatywy związane z popularyzacją tematyki polonijnej	12
5. Spotkania mające na celu popularyzację tematyki polonijnej odbywające się w kraju.	12
6. Inne działania podejmowane w 2021 r.	12
Zakończenie.....	13
INFORMACJA STATYSTYCZNA	14

Wstęp

Sprawozdanie dotyczy działalności Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą (dalej: Pełnomocnik) za rok 2021. Zawiera wstęp, pięć rozdziałów zatytułowanych zgodnie z brzmieniem zadań Pełnomocnika¹ oraz zestawienie statystyczne.

Za najważniejsze działanie zrealizowane w 2021 r. z pewnością należy uznać organizację pierwszego w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego „Polonia i Polacy za granicą 2021”, w wyniku którego organizacje otrzymały ponad 57 mln złotych na realizację projektów dla Polonii i Polaków za granicą.

W sprawozdaniu opisano także współpracę Pełnomocnika z Premierem w zakresie organizacji spotkań z Rodakami, a także wizyty zagraniczne i krajowe Pełnomocnika. Wywiązując się z zadania koordynacji administracji rządowej Pełnomocnik doprowadził do powołania Międzyresortowego Zespołu do spraw Polonii i Polaków za Granicą, a także brał czynny udział w innych zespołach i gremiach, dzięki którym możliwe było stałe monitorowanie spraw dotyczących naszych Rodaków za granicą. W sprawozdaniu przedstawiono również inne inicjatywy realizowane w celu budowy wizerunku Pełnomocnika jako instytucji zapewniającej spójną koordynację działań Rządu na rzecz Polonii i Polaków za Granicą oraz jako miejsca do którego każdy z naszych Rodaków może zwrócić się z wnioskiem wiedząc, że jego wystąpienie nie pozostanie bez rozpatrzenia. W 2021 r. odnotowano wzrastającą liczbę korespondencji, w której nadawcy proszą o pomoc lub zwracają się z propozycją podjęcia inicjatyw do realizacji w swoim miejscu zamieszkania.

Niniejsze sprawozdanie przedstawia najważniejsze działania i inicjatywy podjęte przez Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą Jana Dziedziczaka w okresie sprawozdawczym od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r.

---

¹ Określonych w § 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2019 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą (Dz.U. z 2019 r. poz. 2440).

I. Opracowywanie propozycji działań i inicjatyw Rady Ministrów i Prezesa Rady Ministrów na rzecz Polonii i Polaków za granicą

Minister Jan Dzierżyczak w sposób kompleksowy działa na rzecz Polonii i Polaków za Granicą - zarówno odpowiada na wskazywane przez Polonię problemy i trudności, ale także czynnie wychodzi z inicjatywą poprzez analizę sytuacji i proaktywne działanie w kwestiach tego wymagających. Poniżej przedstawiono przykłady działań i inicjatyw zrealizowanych przez Pełnomocnika, w których uczestniczył Premier oraz w których Pełnomocnik reprezentował Radę Ministrów w zakresie polityki polonijnej w kraju i zagranicą.

1. Spotkania Premiera z Polonią i Polakami za granicą współorganizowane przez Pełnomocnika

- 2 maja Pełnomocnik towarzyszył Premierowi w oficjalnej wizycie w Wilnie. Podczas wizyty podpisano akt erekcyjny rozbudowy Domu Kultury Polskiej oraz nowej siedziby TVP Wilno. W czasie wizyty odbyło się również spotkanie z przedstawicielami organizacji polskich działających na Litwie.
- 30-31 maja w czasie polsko-hiszpańskich konsultacji międzyrządowych Pełnomocnik wspólnie z Premierem odbył spotkanie z Polonią w Ambasadzie RP w Madrycie, w którym uczestniczyło ponad 80 przedstawicieli organizacji polonijnych, szkół sobotnich i polskiego duszpasterstwa.
- 28 września Pełnomocnik zorganizował spotkanie Premiera z uczestnikami projektu „Senat Polonii Europy” w KPRM. Uczestnikami byli młodzi ludzie z całej Europy, aktywnie działający na rzecz organizacji polonijnych oraz polskich za granicami.

2. Inne inicjatywy podejmowane przez Pełnomocnika – w tym reprezentowanie Rządu w zakresie polityki polonijnej w kraju i zagranicą

- 27 lutego – 1 marca udział w obchodach 77. rocznicy zagłady polskiej miejscowości Huta Pieniacka oraz spotkanie ze środowiskami polskimi w Samborze i Łanowicach;
- 27 kwietnia spotkanie z Panią Julie Fisher, Ambasador USA na Białorusi, w celu omówienia możliwości współpracy na rzecz Polaków na Białorusi;
- 27-28 maja udział w podsumowaniu spisu ludności w Republice Czeskiej, w którym brali udział Polacy mieszkający na Zaolziu;
- 17-19 lipca uroczystości odpustowe w Sanktuarium Matki Bożej Szkaplerznej w Berdyczowie, otwarcie wystawy poświęconej Konstytucji 3 Maja w Gródku Podolskim oraz spotkanie z prezesami organizacji polskich tam działających;
- 4 października uczestnictwo w uroczystościach pogrzebowych Pani Karoliny Kaczorowskiej, Pierwszej Damy RP na Uchodźstwie i zasłużonej działaczki polonijnej;
- 26 – 27 listopada Pełnomocnik stanął na czele delegacji, której celem było sprowadzenie szczątków Maurycego Mochnackiego do Polski.

3. Opiniowanie ofert realizacji zadania publicznego na podstawie art. 11b ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie²

W 2021 r. złożono do Premiera, z pominięciem procedury konkursowej ze względu na ważny interes społeczny lub publiczny 31 ofert realizacji zadań publicznych związanych z opieką nad Polonią i Polakami za granicą. Pełnomocnik na podstawie pełnomocnictwa Premiera, zarządzeniem nr 4 z dnia 29 kwietnia 2021 r. powołał zespół do spraw opiniowania ofert realizacji zadania publicznego. Ze złożonych 31 ofert podpisano umowy dotacyjne dotyczące 17 projektów, opiewających na łączną kwotę 7,1 mln zł.

Rekomendując określone projekty do realizacji zespół powołany przez Pełnomocnika bierze pod uwagę m.in. konieczność szybkiej realizacji projektu – taka sytuacja miała miejsce po pożarze Kościoła w Brzuchowicach pod Lwowem, będącego ważnym ośrodkiem życia polskiego. W wyniku inicjatywy Pełnomocnika zrealizowano działanie mające na celu podjęcie prac związanych z zamontowaniem prowizorycznego zadaszenia oraz naprawy instalacji elektrycznej oraz pozostałego wyposażenia kościoła.

Przedstawiony powyżej projekt jest jednym z 17 zleconych do realizacji przez Prezesa Rady Ministrów, które rekomendował Zespół powołany przez Pełnomocnika.

W wyniku skomplikowanej sytuacji politycznej na Białorusi oraz licznych represji wobec liderów i działaczy Związku Polaków na Białorusi sfinansowano powołanie Centrum Pomocy Humanitarnej, którego celem jest bieżąca reakcja na potrzeby polskiej społeczności za wschodnią granicą oraz doraźne działania solidarnościowe i wsparcie osób polskiego pochodzenia, które ze względu na swoją działalność prodemokratyczną i wynikającą z praw mniejszości narodowej znalazły się w trudnej sytuacji życiowej.

Dofinansowaniem zostały objęte również m.in.: zadanie dotyczące przeniesienia szczątków Maurycego Mochnackiego do Polski, zadanie związane z projektem budowy Panteonu Prezydentów RP w Panteonie Wielkich Polaków w Świątyni Opatrzności Bożej oraz dofinansowanie działań związanych ze wsparciem uczniów i maturzystów poza granicami Polski. W ramach projektów „Bon Maturzysty”, „Bon Pierwszaka” oraz „Aktywny Student” wypłacono stypendia dla młodzieży i sfinansowano wyprawkę szkolną dla dzieci uczących się w języku polskim w szkołach w obcych systemach oświaty.

Podsumowanie rozdziału

Do najważniejszych propozycji działań Premiera oraz Rady Ministrów na rzecz Polonii i Polaków za granicą przedstawionych przez Pełnomocnika, należy zaliczyć powołanie zespołu opiniującego oferty złożone w trybie 11b ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, a także liczne wizyty zagraniczne Pełnomocnika, w czasie których reprezentował Radę Ministrów.

---

² Dz.U. z 2020 r. poz. 1057

II. Zapewnienie koordynacji działań Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, organów administracji rządowej i innych podmiotów realizujących zadania na rzecz Polonii i Polaków za granicą wyznaczone lub zlecone przez Prezesa Rady Ministrów

1. Międzyresortowy Zespół do spraw Polonii i Polaków za Granicą

W dniu 28 października 2021 r. Premier podpisał zarządzenie nr 230 w sprawie *Międzyresortowego Zespołu do spraw Polonii i Polaków za Granicą*³. Nowo powołany zespół, którego przewodniczącym został Pełnomocnik ma na celu: opracowywanie projektu Rządowego Programu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą; udzielanie wsparcia Pełnomocnikowi Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą w wykonywaniu jego zadań; analizę stanu realizacji spraw przedstawionych organom administracji rządowej przez środowiska polonijne na świecie; inicjowanie badań o sytuacji mniejszości polskiej na świecie; zapewnienie wymiany informacji w zakresie problematyki polonijnej; rozpatrywanie innych spraw zleconych przez Radę Ministrów lub Prezesa Rady Ministrów w zakresie realizacji polityki rządu wobec Polonii i Polaków za granicą. Inicjatywa powołania Zespołu była odpowiedzią na potrzebę zapewnienia skutecznej koordynacji działań organów administracji rządowej.

Niezwłocznie po powołaniu Międzyresortowego Zespołu do spraw Polonii i Polaków za Granicą w Departamencie obsługującym Pełnomocnika rozpoczęto pracę nad opracowaniem koncepcji prac nad projektem Rządowego Programu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą. Dokument ten będzie opracowaniem zawierającym podsumowanie obecnego stanu działań podejmowanych przez administrację rządową związanych z opieką nad Polonią i Polakami za Granicą.

2. Konsultacje z organami administracji rządowej

W ramach koordynacji działań organów administracji rządowej Pełnomocnik odbył konsultacje z Ministrem Edukacji i Nauki oraz Zarządem Stowarzyszenia Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna” w sprawie propozycji Ministerstwa Oświaty, Nauki i Sportu Republiki Litewskiej dotyczącej zmian w szkolnictwie średnim, w zakresie nauczania języka polskiego w szkołach średnich na Litwie.

Kolejną inicjatywą Pełnomocnika był cykl spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami Gabinetu Politycznego Ministra Edukacji i Nauki, Departamentu Programów Naukowych i Inwestycji Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz dyrekcją Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą. Przedmiotem rozważań była m.in. obecna sytuacja oświaty polonijnej na terenie Niemiec, której diagnoza powinna być punktem wyjścia do dyskusji o optymalnym modelu jej finansowania. Spotkania odbyły się w grudniu 2021 r.

Również w grudniu 2021 r. doszło do spotkania z przedstawicielami Ministerstwa Aktywów Państwowych, mającego na celu rozeznanie aktywności fundacji prowadzonych przez spółki skarbu państwa w działaniach na rzecz Polonii i Polaków za Granicą. Podjęte rozmowy będą kontynuowane w czasie obrad Międzyresortowego Zespołu do spraw Polonii i Polaków za Granicą.

---

³ M.P. 2021 poz. 1004

Pełnomocnik jest także członkiem Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, w której reprezentuje Szefa KPRM. Udział w tym gremium zapewnia możliwość bezpośredniego udziału w procesie wspierania mniejszości narodowych na terenie Polski, a także podejmowania inicjatyw na rzecz zachowania właściwej równowagi pomiędzy wspieraniem mniejszości narodowych w Polsce a Polskiej mniejszości za granicami.

W celu skuteczniejszej koordynacji działań na rzecz Polonii i Polaków za Granicą prowadzonych przez różne resorty, Pełnomocnik oddelegował przedstawiciela KPRM do składu komisji konkursowej w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, do której zadań należy m.in. rekomendowanie do realizacji ofert złożonych w konkursie „Współpraca z Polonią i Polakami za Granicą 2021 – Infrastruktura Polonijna”.

Podsumowanie rozdziału

W stosunku do opisanych wyżej aktywności Pełnomocnika, za najważniejszy należy uznać powołanie Międzyresortowego Zespołu do spraw Polonii i Polaków za Granicą, a także inicjowanie licznych konsultacji w sprawach bieżących z udziałem zaangażowanych ministerstw.

III. Realizowanie zleconych przez Radę Ministrów lub Prezesa Rady Ministrów działań w zakresie pomocy Polonii i Polakom za granicą, w szczególności organizowanie różnorodnych form wsparcia dla organizacji i środowisk polonijnych

1. Konkurs ofert na realizację zadania publicznego „Polonia i Polacy za granicą 2021”

Prezes Rady Ministrów sprawuje opiekę nad Polonią i Polakami za granicą, o której mowa w art. 4d ustawy *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*. Zadania te zostały zlecone Pełnomocnikowi, który na podstawie pełnomocnictwa nr DP.5112.163.2020 AKS z dnia 30 października 2020 r. - został umocowany do realizacji wszelkich czynności dotyczących zlecenia organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 wspomnianej ustawy, realizacji zadań publicznych dotyczących pomocy Polonii i Polakom za granicą w trybie otwartego konkursu ofert.

Pełnomocnik ogłosił otwarty konkurs ofert „Polonia i Polacy za granicą 2021”. Podmiotami uprawnionymi do składania ofert w konkursie były m.in. organizacje pozarządowe (np. fundacje i stowarzyszenia), stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego i osoby prawne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (np. parafie) zarejestrowane w Polsce.

Pierwotnie termin składania ofert został ustalony na 30 grudnia 2020 r., jednak wychodząc naprzeciw prośbom i oczekiwaniom organizacji pozarządowych, biorących udział w naborze ofert w konkursie „Polonia i Polacy za granicą 2021”, które zwróciły się z prośbą o wydłużenie terminu składania ofert, Pełnomocnik zdecydował o zmianie terminu na składanie ofert z 30 grudnia 2020 r. na 15 stycznia 2021 r.

W konkursie wpłynęło łącznie 700 ofert, kryteria formalne spełniło 697 z nich. Ocena złożonych ofert trwała do 31 marca 2021 r., kiedy to ogłoszono wyniki konkursu.

Zleceniobiorcy, z którymi została podpisana umowa o realizację zadania publicznego w swoich działaniach za każdym razem określili beneficjentów końcowych projektu – Polonię i Polaków za Granicą.

Obszary wsparcia w konkursie to m.in. Edukacja (1), w tym Utrzymanie i funkcjonowanie szkół i przedszkoli polonijnych i polskich za granicą, Utrzymanie i funkcjonowanie szkół polonijnych w Polsce, Inicjatywy edukacyjne; Budowanie dobrego wizerunku Polski przez organizacje polonijne (2); Rozwijanie struktur organizacji polonijnych na świecie (3); Media polonijne (4); Wydarzenia polonijne (5), w tym wydarzenia polonijne za granicą, wydarzenia polonijne w Polsce); Pomoc charytatywna (6) w tym Pomoc dla Polaków na Wschodzie i w Ameryce Południowej, akcje humanitarne, wsparcie instytucji pomocy humanitarnej). W podobnym zakresie Wydarzenia polonijne za granicą realizowane są również projekty regrantingowe.

Zgodnie z Regulaminem konkursu oferty zostały zaopiniowane przez:

- instytucje właściwe ze względu na zakres działalności (Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz jednostki im podległe i nadzorowane a także Kancelarię Prezydenta RP);

- ekspertów posiadających specjalistyczną wiedzę z zakresu realizacji zadań publicznych;
- komisję konkursową.

Zestawienie złożonych ofert z uwzględnieniem ich liczby i wartości wnioskowanej dotacji w podziale według obszarów za 2021 r. przedstawia tabela nr 1 znajdująca się na końcu sprawozdania.

Zostało zawartych 208 umów dotyczących 2489 działań, spośród których 614 działań dotyczyło utrzymania i wsparcia funkcjonowania szkół i przedszkoli polonijnych i polskich za granicą, a 353 to działania związane z utrzymaniem i funkcjonowaniem szkół polonijnych w Polsce oraz realizacji inicjatyw edukacyjnych. Podjęto 172 działania wpływające na budowanie dobrego wizerunku Polski przez organizacje polonijne.

W obszarze Media polonijne wsparcie zostało udzielone ponad 80 polonijnym tytułom prasowym, 75 portalom internetowym, 32 programom i audycjom radiowym oraz 21 polonijnym telewizją.

W ramach realizacji ofert w obszarze Wydarzenia polonijne odbyło się wiele przedsięwzięć o charakterze patriotycznym oraz integracyjnym dla środowisk polonijnych na całym świecie. Były to między innymi przedsięwzięcia muzyczne takie jak koncerty, których odbyło się ponad 39, dwa musicale i wieczorki muzyczne.

W ramach realizacji projektów zostały przeprowadzone wykłady, szkolenia, seminaria oraz warsztaty (w tym filmowe, taneczne lub wokalne) w sumie było ich 36.

Organizacja imprez była utrudniona przez pandemię, dlatego wiele z nich odbyło się w formie on-line. Zrealizowano 42 festiwale oraz ponad 10 imprez polegających na obchodach dnia dwujęzyczności/języka polskiego/kultury polskiej. Wydarzeń kulturalnych lub rekreacyjno-sportowych (w tym rajdów rowerowych, spływów kajakowych czy turniejów piłkarskich, obozów sportowych) festynów rodzinnych dla dzieci i młodzieży polonijnej zrealizowano 26, zaś wystaw historycznych, plastycznych lub fotograficznych odbyło się 8.

Zorganizowano 69 spotkań dla Polonii, których celem było przybliżenie polskich tradycji oraz pogłębianie wiedzy o historii Polski na całym świecie. Wiele z nich o charakterze cyklicznym, część miała charakter spotkań świątecznych. 49 wydarzeń było obchodami świąt narodowych lub upamiętnieniem Wielkich Polaków.

Szkoły, stowarzyszenia lub organizacje, które świętowały swoje jubileusze lub rocznice działalności zorganizowały 12 wydarzeń związanych z tymi obchodami.

W 2021 roku dofinansowano 10 konferencji i sympozjów dla Polonii i Polaków za granicą, 4 spektakle, zorganizowano 3 wycieczki krajoznawczo-historyczne oraz szkołę letnią dla dzieci, 5 spotkań autorskich, w tym wieczorków poezji/literackie, przeprowadzono 15 olimpiady i konkursów (m.in. języka polskiego, recytatorskich, historycznych, plastycznych i fotograficznych), odbyły się 2 zjazdy i 2 rekonstrukcje historyczne, powstały 3 filmy i projekcje filmowe. Wartymi uwagi wydarzeniami były także m.in.: Forum Młodzieży Polonijnej, festyny rodzinne, kluby dyskusyjne i inne przedsięwzięcia polonijnych centrów kultury i sztuki. Dodatkowo, zostały po wydarzeniach wydane albumy, publikacje i nagrania ze spektakli i koncertów, powstały tablice pamiątkowe, murale i prezentacje multimedialne (około 8).

Pomoc charytatywna to przekazanie wsparcia i pomocy dla przewlekle chorych, samotnych, starszych, rodzin wielodzietnych, rodzin w trudnej sytuacji życiowej, dzieci i sierot polskiego pochodzenia. W szczególności jest to zakup sprzętu medycznego i leków, wypłata zapomóg specjalnych oraz wręczanie paczek świątecznych. W 2021 roku z takiej pomocy skorzystało blisko 17 tysięcy naszych Rodaków na całym świecie.

Rozwijanie struktur organizacji polonijnych na świecie, to obszar w którego celem jest zwiększenie aktywności Polonii oraz środowisk polskich. W 2021 r. podjęto ponad 460 działań służących podniesieniu jakości i poziomu aktywności organizacji polskich.

Łączna kwota dotacji udzielonych w konkursie to 57 848 530,81 (pierwotnie planowano 50 000 000,00 zł). Kwota dotacji dla projektów wyłonionych w konkursie w roku 2021 a przeznaczonych do realizacji w roku 2022: 9,5 mln złotych (obszar 4. Media polonijne – projekty dwuletnie). Nie odbył się planowany uprzednio na kwotę 7 mln zł konkurs na wypoczynek letni dla młodzieży polonijnej w Polsce (powodem była pandemia COVID-19).

Zestawienie umów z uwzględnieniem ich liczby i wartości w podziale według obszarów za 2021 r. przedstawia tabela nr 2 znajdująca się na końcu sprawozdania.

5 listopada 2021 r. Pełnomocnik Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą, ogłosił kolejną edycję konkursu ofert "Polonia i Polacy za Granicą 2022". W terminie do 6 grudnia 2021 r. zostało złożonych 505 ofert realizacji zadań publicznych, kryteria formalne spełniło 499. Lista dofinansowanych ofert została opublikowana 24 marca 2022 r.

W 2021 roku zostało wykorzystane po raz pierwszy narzędzie informatyczne – generator Witkac.pl. Narzędzie informatyczne pozwala w nowoczesny sposób przeprowadzić cały proces dotacyjny: od składania ofert, przez ich opiniowanie, wybór, podpisanie umów dotacji, a następnie przygotowanie sprawozdania z realizacji zadania publicznego.

2. Inne formy wsparcia dla organizacji i środowisk polonijnych

Pełnomocnik utrzymuje także bezpośrednie kontakty z przedstawicielami Polonii i Polaków na całym świecie uczestnicząc w odbywających się wydarzeniach. Reprezentując Radę Ministrów, opracowuje propozycje działań i inicjatyw na rzecz środowisk polonijnych opierając się na zgłaszanych potrzebach. W roku 2021 odbyły się m.in.:

- a) Cykl spotkań z Polonią online realizowany w celu monitorowania bieżących spraw polonijnych

Ze względu na trwającą sytuację epidemiczną na świecie Pełnomocnik realizował cykl wideokonferencji „Spotkania z Polonią” w kolejnych miesiącach odbył następujące spotkania:

- ✓ **Styczeń:** Rada Polonii Świata, Rada Naczelna Polonii Australijskiej;
- ✓ **Luty:** Polonia z RPA, Polonia z Meksyku, Polonia z Brazylii, Polonia z Argentyny;
- ✓ **Marzec:** Koalicja Polonii Amerykańskiej, Polonia z Tanzanii, Stowarzyszenie Republika Polonia;
- ✓ **Kwiecień:** Polska Macierz Szkolna w Wielkiej Brytanii, Kongres Polonii Kanadyjskiej, Światowe Stowarzyszenie Mediów Polonijnych, Polonia z Chile, Polonia z Haiti;
- ✓ **Lipiec:** Stowarzyszenie Republika Polonia;

- ✓ **Październik:** Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny w Londynie;
- ✓ **Listopad:** Polonia z Maroka.

b) Stacjonarne spotkania z przedstawicielami organizacji polskich i polonijnych

Pełnomocnik rozmawiał z działaczami Związku Polaków na Białorusi – państwem Ines i Andrzejem Pisalnikami (27 kwietnia), delegacją Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Ameryce (15 września), Porozumieniem Organizacji Polskich w Niemczech (20 października), oraz z przedstawicielami Rady Polonii Świata (15 listopada). Celem rozmów było monitorowanie bieżących spraw polonijnych.

Podsumowanie rozdziału

Do najważniejszych zadań zleconych Pełnomocnikowi przez Premiera i Radę Ministrów można z pewnością zaliczyć przeprowadzenie pierwszego w historii KPRM otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych z zakresu wsparcia Polonii i Polaków za granicą. W celu monitorowania potrzeb i efektywnego wydatkowania środków publicznych, Pełnomocnik uznał za konieczne organizowanie częstych spotkań ze środowiskami polskimi i polonijnymi.

IV. Dokonywanie ocen i analiz oraz formułowanie wniosków w zakresie realizacji działań podejmowanych na rzecz Polonii i Polaków za granicą przez administrację rządową oraz inne organy, instytucje i podmioty;

1. Udział w procesie legislacyjnym

Pełnomocnik przy wsparciu pracowników Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą w KPRM dokonuje bieżącej analizy prowadzonych prac legislacyjnych oraz formułuje wnioski i propozycje zmian mające na celu podjęcie skuteczniejszych działań na rzecz Polonii i Polaków za granicą.

2. Współpraca z mediami

Pełnomocnik jako wiceprzewodniczący Rady Programowej TVP Polonia w czasie posiedzeń brał czynny udział w formułowaniu niżej przedstawionych wniosków oraz dokonywania bieżącej analizy działalności programowej TVP Polonia. W 2021 roku jedną z priorytetowych kwestii w tym zakresie był rozwój TVP Wilno. Podejmowane inicjatywy dotyczyły m.in.: zacieśniania relacji z litewską telewizją publiczną, m.in. poprzez propozycję współpracy z TVP Wilno, propozycji codziennej transmisji mszy św. z Wileńszczyzny, propozycji utworzenia kanału internetowego TVP Polonia, a także rozszerzenia oferty programowej o nowe kierunki geograficzne, dotychczas mało obecne na Antenie (Azja, Bałkany, Rumunia (Bukowina), kraje Grupy Wyszehradzkiej).

W celu zbadania racjonalności i wyeliminowania niepotrzebnych działań, Pełnomocnik zaproponował również podjęcie kroków w celu sprawdzenia wyników oglądalności TVP Polonia.

28 października Pełnomocnik spotkał się z Prezesem PAP w celu poznania możliwości ściślejszej współpracy pomiędzy Polska Agencją Prasową a mediami polonijnymi. Była to również okazja do wymiany doświadczeń w zakresie popularyzacji tematyki polonijnej w kraju.

3. Rekomendacje dla Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej

W 2021 r. Pełnomocnik kontynuował rozpoczętą w 2020 r. współpracę z Narodową Agencją Wymiany Akademickiej (NAWA), w zakresie szerszego udostępniania możliwości korzystania m.in. z programu stypendialnego dla Polonii im. Gen. Wł. Andersa. Po gruntownej analizie realizowanych do tej pory działań, stwierdzono że warto rozważyć np. umożliwienie udziału w programie również osobom posiadającym podwójne obywatelstwo, które ukończyły szkołę średnią poza granicami Polski. Pełnomocnik był również inicjatorem ściślejszej współpracy pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w działania na rzecz promocji programu (MEiN, KPRM i MSZ).

Podsumowanie rozdziału

Działalność Pełnomocnika w procesie przedstawiania propozycji nowych rozwiązań była skupiona głównie na kwestiach edukacyjnych a także dotyczyła działalności TVP Polonia. Jako wiceprzewodniczący Rady Programowej, Pełnomocnik aktywnie zabiegał o wprowadzenie zmian mających na celu, np. zwiększenie inwestycji w TVP Wilno oraz poszerzenia oferty programowej.

V. Realizowanie innych działań, w szczególności dotyczących promocji tematyki polonijnej, zleconych przez Radę Ministrów lub Prezesa Rady Ministrów.

1. Korespondencja z Polonią i Polakami za granicą

Pełnomocnik poprzez swoją aktywną działalność oraz współpracę z organizacjami polonijnymi i polskimi stał się rozpoznawalny jako rzecznik osób polskiego pochodzenia przebywających za granicami Polski. W wyniku tego, stopniowo zwiększa się ilość korespondencji, w której nasi rodacy proszą o wsparcie, lub proponują podjęcie określonych rozwiązań. Bardzo wielu przedstawicieli organizacji polonijnych i polskich nawiązało bezpośredni kontakt z Pełnomocnikiem, wiedząc, że mogą na bieżąco informować o nurtujących ich sprawach i problemach związanych z opieką nad Polonią i Polakami za granicą.

2. Konferencje organizowane przez Pełnomocnika

We wrześniu Pełnomocnik zorganizował Forum Polonijne w ramach XXX Forum Ekonomicznego w Karpaczu, podczas którego poprowadził panele dotyczące Polonii i Polaków za granicą, takie jak: *Budowanie dobrego wizerunku Polski za granicą – prezentacja wybranych projektów dofinansowanych przez KPRM, Edukacja polonijna w świetle najnowszych badań – jej stan i perspektywy, Polskie uczelnie otwarte dla Polaków z zagranicy, Repatriacja – bilans nakładów a efekty, Spółki skarbu państwa na rzecz Polonii, czy Przedsiębiorczość polonijna*. Po raz pierwszy w historii przyznana została Nagroda Polonijna Forum, której pomysłodawcą i fundatorem był Pełnomocnik. Laureatami zostali Andżelika Borys i Andrzej Poczobut, przebywający w białoruskim więzieniu działacze Związku Polaków na Białorusi, prześladowani przez reżim Aleksandra Łukaszenki.

Zestawienie liczby uczestników podczas poszczególnych paneli przedstawia tabela nr 3 znajdująca się na końcu sprawozdania

18-19 listopada w Toruniu odbyło się XXIII Forum Polonijne, organizowane we współpracy z Akademią Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu oraz ze Stowarzyszeniem Dumni z Polski, pod tytułem „Wyzwania pokoleniowe – dziedzictwo nestorów Polonii”. Pełnomocnik był moderatorem całej konferencji.

5-7 grudnia z inicjatywy Pełnomocnika we współpracy z Ośrodkiem Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, odbył się I Ogólnopolski Zjazd Badaczy Polonii. W wydarzeniu udział wzięli znani badacze tematyki polonijnej z ośrodków badawczych z całej Polski, a przesłania do uczestników skierowali Premier Mateusz Morawiecki oraz Minister Edukacji i Nauki Przemysław Czarnek. Przygotowywane jest wydanie publikacji zawierającej treści prezentowane podczas zjazdu.

3. Publikacje

Pełnomocnik sfinansował wydanie w 2021 roku publikacji „Opowieść o Błękitnej Armii”. Książka jest dystrybuowana wśród Polonii i Polaków za Granicą oraz wśród przedstawicieli administracji państwowej i samorządowej, jako przedstawienie świadectwa patriotyzmu, solidarności i zaangażowania w obronę dobrego imienia Polski.

4. Inne inicjatywy związane z popularyzacją tematyki polonijnej

W grudniu 2021 roku, podczas I Zjazdu Badaczy Polonii, został otwarty z inicjatywy Ministra Jana Dziedziczaka dział publikacji i prasy polonijnej w Bibliotece Rządowej, w którym można znaleźć publikacje i prasę powstałą m.in. w ramach projektów dofinansowanych za pośrednictwem konkursu „Polonia i Polacy za Granicą” oraz inne publikacje polonijne przekazane przez badaczy.

5. Spotkania mające na celu popularyzację tematyki polonijnej odbywające się w kraju.

Styczeń: XVIII Ogólnopolski Koncert Charytatywny na rzecz Pomocy Rodakom na Wschodzie z udziałem artystów z Polski, Ukrainy, Białorusi i Rosji, który odbył się w Sycowie na Dolnym Śląsku-31;

Marzec: Wizyta w siedzibie Fundacji Białoruski Dom w Warszawie, gdzie odbyło się spotkanie z prezesem fundacji, Alesiem Zarembiukiem oraz Rafałem Dzieciołowskim, prezesem Fundacji Solidarności Międzynarodowej;

Maj: Uroczystości w Pałacu Prezydenckim z okazji Dnia Polonii i Polaków za Granicą, wizyta w Białymstoku w celu spotkania się z przedstawicielami miejscowych organizacji działających na rzecz Polaków na Wschodzie, przekazanie informacji o planowanym powstaniu finansowanego przez Rząd RP Centrum Pomocy Polakom z Białorusi;

Czerwiec: Inauguracja projektu SOS Białoruś - Centrum Pomocy Humanitarnej w Białymstoku;

Lipiec: Uroczyste otwarcie I Polonijnych Mistrzostw Europy „Polonia Euro 2021” w Lesznie, „Polska polityka zagraniczna” – panel podczas XVI Zjazdu Klubów Gazety Polskiej w Sulejowie koło Piotrkowa Trybunalskiego, Finał Polonii Euro 2021 w Lesznie, Otwarcie wystawy "Dziadek w polskim mundurze" na terenie Muzeum Żołnierzy Wyklętych;

Wrzesień: Konferencja „Stefan Kardynał Wyszyński. Ojciec Duchowy Polaków i Polonii” zorganizowana przez Stowarzyszenie "Wspólnota Polska", Trzydniowa międzynarodowa konferencja polonijna w Warszawie pt. „Rola osób pochodzenia polskiego zamieszkałych poza granicami kraju w ochronie dobrego imienia Polski i Polaków”;

Październik: Wizyta w Centrum Weterana Działań poza Granicami Państwa w Warszawie;

Grudzień: Gala finałowa konkursu „Projekt: Norwid” w KPRM.

6. Inne działania podejmowane w 2021 r.

Na podstawie Zarządzenia Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów nr 26 z dnia 17 grudnia 2021 r. *zmieniającego zarządzenie w sprawie zakresu zadań członków Kierownictwa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów* Pełnomocnik został upoważniony do wykonywania czynności wynikających z podległości Prezesowi Rady Ministrów Instytutu Strat Wojennych im. Jana Karłowicza.

Na podstawie Zarządzenia nr 210 Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 listopada 2020 r. *w sprawie Międzyresortowego Zespołu do spraw opracowania zmian Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”*⁴ Pełnomocnik został wyznaczony do reprezentowania KPRM w Zespole do spraw opracowania zmian Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. Jako wiceprzewodniczący Zespołu Pełnomocnik aktywnie bierze udział w spotkaniach.

---

⁴ zarządzenie nr 210 Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 listopada 2020 r. (M.P. 2020 poz. 1039)

Zakończenie

Pełnomocnik realizuje swoje zadania w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, w pracy wspiera go Departament Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą.

W 2021 roku Minister Jan Dzierżyczak kontynuował działania nierozdzielnie związane z realizacją polityki Rządu RP wobec Polonii i Polaków za granicą. W szczególności były to działania związane z nauczaniem języka polskiego, poszerzaniem wiedzy nt. Polski wśród Polonii i Polaków za granicą, działania na rzecz umacniania i zachowania polskiej tożsamości, wzmocnienia pozycji środowisk polonijnych poprzez podnoszenie efektywności ich działania, rozwijanie więzi młodego pokolenia z Polską oraz rozwój kontaktów młodzieżowych, naukowych, kulturalnych i gospodarczych

INFORMACJA STATYSTYCZNA

Zestawienie złożonych ofert z uwzględnieniem ich liczby i wartości wnioskowanej dotacji w podziale według obszarów za 2021 r. (Tabela nr 1)

Numer i nazwa obszaru	Liczba ofert	Wnioskowana kwota dotacji
1. Edukacja	156	40 385 481,92 zł
2. Budowanie dobrego wizerunku Polski przez organizacje polonijne	132	35 038 094,61 zł
3. Rozwijanie struktur organizacji polonijnych na świecie	70	22 359 180,12 zł
4. Media polonijne	72	54 579 454,15 zł
5. Wydarzenia polonijne	215	54 735 537,37 zł
6. Pomoc charytatywna	43	8 241 435,26 zł

Zestawienie umów z uwzględnieniem ich liczby i wartości w podziale według obszarów za 2021 r. (tabela nr 2)

Numer i nazwa obszaru	Liczba podpisanych umów	Wartość podpisanych umów
1. Edukacja	72	19 173 844,51 zł
2. Budowanie dobrego wizerunku Polski przez organizacje polonijne	25	4 999 999,01 zł
3. Rozwijanie struktur organizacji polonijnych na świecie	31	10 060 053,66 zł
4. Media polonijne	34	15 162 938,27 zł
5. Wydarzenia polonijne	30	5 700 045,51 zł
6. Pomoc charytatywna	18	3 013 000,00 zł

Zestawienie liczby uczestników podczas poszczególnych paneli w czasie trwania Forum Polonijnego w Karpaczu (tabela nr 3)

Lp.	Tytuł panelu	Data	Godzina	Sala	Frekwencja	
					15 minut po rozpoczęciu	15 minut przed zakończeniem
1.	Budowanie dobrego wizerunku Polski za granicą - prezentacja wybranych projektów dofinansowanych przez KPRM	08.09.2021	10:30-11:30	6.23	68	71
2.	Edukacja polonijna w świetle najnowszych badań - jej stan i perspektywy	08.09.2021	11:30-12:00	6.23	67	70
3.	Polskie uczelnie otwarte dla Polaków z zagranicy	08.09.2021	12:10-13:10	6.23	50	48
4.	Repatriacja - bilans nakładów a efekty	08.09.2021	13:20-14:20	6.23	67	60
5.	Spółki skarbu państwa na rzecz Polonii	08.09.2021	14:30-15:30	6.23	70	78
6.	Przedsiębiorczość polonijna	08.09.2021	15:40-16:40	6.23	51	54